

Groei is verstandig, maar AcconAVM-adviseur Lubbert van Dellen heeft geen heilig geloof in schaalvergroting. Maatgevend is volgens hem de hoeveelheid melk per arbeidskracht. Van Dellen vindt dat melkveehouders niet te veel achter adviseurs of hun buurman aan moeten rennen.

Eigenlijk wilde hij het ouderlijk melkveebedrijf met zes ton melk zelfstandig voortzetten. Uiteindelijk vindt hij het werk als adviseur bij AcconAVM adviseurs en accountants te leuk om ermee te stoppen. Lubbert van Dellen (31) is op het ouderlijk bedrijf in Kollumerpomp een stille vennoot. Het bedrijf is door samenwerking met de buurman intussen opgeschaald naar 1,9 miljoen kg melk en zijn jongere broer bepaalt steeds meer de keuzen, samen met de buurman.

Van Dellen is het laatste jaar als spreker veel gevraagd om zijn uitgesproken toekomstvisie op de melkveehouderij. Zijn werkgever bedient inmiddels 5200 melkveehouders, die samen 33 procent van de Nederlandse melk produceren.

Hoe moeten veehouders zich voorbereiden op een tijdperk zonder quotum?

'Als veehouder moet je jezelf de vraag stellen wat de beperkende factor is voor het bedrijf. Het melkquotum valt straks weg, dus dan blijft over: investeren in arbeid, gebouwen of grond. Arbeid en gebouwen zijn, denk ik, op veel bedrijven de eerste beperkende factoren. We zitten in een lastige fase. Op lange termijn is groei in melkproductie verstandig en je zou dus moeten bouwen en extra jongvee moeten houden. Maar op korte termijn heb je nog te maken met een melkquotum en is voor het extra jongvee mestruimte nodig. Juist die benodigde mestruimte zal in 2007 en 2008 flink geld gaan kosten. Er zit een spanningsveld tussen lange termijn en korte termijn.' 'Elke ondernemer moet zich het volgende afvragen: wil ik een gezinsbedrijf of een meermansbedrijf? Onder een gezinsbedrijf versta ik een bedrijf van 600.000 tot 1.000.000 kg melk waar de ondernemer en zijn gezin al het werk zelf verrichten. Een meermansbedrijf gaat qua omvang een stuk verder en heeft minimaal 1,5 miljoen kg melk.'

Geloof u in schaalvergroting?

'Het is geen kwestie van geloof. Ik zie genoeg bewijzen van een goede grootschalige aanpak, maar evenveel verkeerde voorbeelden. Juist bij grootschaligheid is de ondernemer belangrijk, alles staat of valt met de keuzen die hij maakt. Op een

bedrijf van 600.000 kg melk moet je hele grote fouten maken wil dat niet lukken. Bij 1,5 miljoen kg melk hebben een verkeerde arbeidsorganisatie of tegenvallende voerkosten vaak zeer grote gevolgen. Maar hoe je het ook wendt of keert: Na de beëindiging van de quotering komt het erop neer dat je je inkomen op peil houdt door meer liters te leveren tegen een lagere melkprijs. Dat is de koers van Brussel.'

Wat betekent dat voor de sociale situatie van veehouders? 'Laten we er niet omheen draaien. De gemiddelde melkveehouder maakt meer uren dan goed is voor zijn gezin. Twee jaar geleden had ik in mijn klantenkring een aantal veehouders die hun bedrijf terugschaalden van 1 miljoen naar 850.000 of 900.000 kg melk. Dat vond ik gedurfd. Bij hen steeg de arbeidsvreugde, steeg bovendien het inkomen nadrukkelijk, en er was meer rust in het bedrijf. Als het hele bedrijf op zijn tenen moet lopen dan zorgt die laatste ton voor veel ergernis. De stal is te klein, het melken duurt te lang, de mest vormt een probleem. Dan is het ook niet meer gezellig aan de keukentafel.'

Ik word nooit verrast door het plan van een veehouder, wel door de uitwerking

Hoe houden veehouders het 'gezellig'?

'Het is maar net waar je je gelukkig bij voelt. Niet de omvang per bedrijf, maar de liters melk per man is maatgevend. Het draait om de geldstroom per arbeidskracht. Bij 1,5 miljoen kg melk en twee arbeidskrachten is de geldstroom per arbeidskracht even groot als bij 800.000 kg met één arbeidskracht. Vraag jezelf ook eens af wat je leuk vindt aan je bedrijf. In studiegroepen is me opgevallen dat de verschillen groot zijn.'

Waar moeten veehouders mee aan de slag?

'Ze zullen vooral aan de slag moeten met stalinrichting, gebouwen, melkstal, de omgang met de bijna af te kalven koeien en de behandeling van de pas afgekalfde jongste kalveren. Hoe bewaar je je ruwvoer, zodat je er weinig werk aan hebt en broei voorkomt?'

'Het gaat erom dat je als ondernemer jezelf dagelijks afvraagt hoe je in dezelfde uren meer melk door de vingers kunt laten

gaan, of bij dezelfde hoeveelheid melk minder arbeid hoeft in te zetten. Dat is de rode draad.'

Wat vindt u van het ondernemerschap van veehouders?

'Het valt mij op dat veehouders te weinig kijken naar hun eigen doelen en te veel aanlopen achter deskundigen, of hun buurman maar nadoen. Er wordt te veel gepraat en te weinig gedaan. Ik word nooit verrast door het plan van de veehouders, maar wel door de uitwerking.'

'Details maken het verschil. Een goede ondernemer onderscheidt zich door zijn eigen doelen voor ogen te houden en daarnaar te handelen. Hoe ziet het huidige bedrijf eruit en wat is de gewenste situatie? Gezinsbedrijf of meermansbedrijf? Dan is het een kwestie van veranderingen doorvoeren om je doelen te bereiken. Niet iedereen geeft even goed leiding aan dat proces.'

Wat is het beste kengetal dat de vitaliteit van een bedrijf weergeeft?

'Dat is de reserveringscapaciteit, het geld dat beschikbaar is voor aflossen en investeren. Het is de cashflow vermindert met de privé-uitgaven en belastingen. Dit kengetal geeft de slagkracht van een bedrijf weer. Als je het deelt door de gewerkte uren heb je ook een redelijke maatstaf voor de gezelligheid aan de keukentafel, is mijn ervaring.'

Is er op lange termijn voldoende slagkracht?

'De melkveehouderij zit in een makkelijker situatie dan twee jaar geleden. Destijds was de visie dat de melkprijs gigantisch zou gaan dalen, nu is dat nog maar de vraag. Destijds was de visie dat de rente gigantisch zou stijgen, ook dat is nu nog maar de vraag. Destijds zat de melkveehouderij opgesloten in de quotumdiscussie, nu is daar opheldering over.'

Tijmen van Zessen

Lubbert van Dellen: 'De gemiddelde melkveehouder maakt meer uren dan goed is voor zijn gezin'

Meer melk in minder tijd